

ESG

กับทิศทางการปรับตัว ของนักบัญชีสากลและนักบัญชีไทย

ตอนที่ 6

โดย..ดร.ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์

อนุกรรมการในคณะกรรมการศึกษาและติดตามมาตรฐาน
การรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ
โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ
กำหนดมาตรฐานการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี

สวัสดีครับ ท่านสมาชิกและผู้อ่าน

ฉบับนี้เรายังคงคุยกันในประเด็น Environmental (สิ่งแวดล้อม) Social (สังคม) Governance (การกำกับดูแล) (ต่อไปจะเรียกว่า ESG) 3 คำที่นักบัญชีได้ยินคุ้นหู อ่านผ่านตา และหาความหมายในขณะนี้

ESG เป็นเรื่องใกล้ตัวของธุรกิจ นักบัญชีในธุรกิจขนาดใหญ่น่าจะทราบภาพกว้าง ๆ ของ ESG ว่าเกิดอะไรขึ้นในช่วง 2-3 ปีนี้ ในระดับสากลยังเน้น เรื่อง สภาพภูมิอากาศกับการกำกับดูแลที่จริงจังต่อเนื่อง

แต่ปัญหาโลกเดือดลามไปถึง “ธรรมชาติ” (Nature) ทำให้การประชุมภาคีภาครัฐ Conference of the Parties (COP) ครั้งที่ 28 ที่นครดูไบของสหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เน้นความร่วมมือจากประเทศต่าง ๆ ทยอยจาก Task Force

on Climate Related Financial Disclosure (TCFD) ที่คณะกรรมการมาตรฐานการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนระหว่างประเทศ (The International Sustainability Standard Board (ISSB)) โดยหน่วยงานใหม่เข้ามากำหนดแนวทาง Task Force on Nature Related Financial Disclosure (TNFD) ตั้งแต่เดือนกันยายน 2566 ในการประชุม COP ครั้งที่ 28 และ ISSB แสดงความยินดีกับ TNFD ในการกำหนดแนวทางนี้ แต่ยังไม่ระบุแผนงานต่อไปของ ISSB ให้สาธารณชนทราบ ทั้งนี้ ISSB เห็นว่าการเปิดเผยข้อมูลสภาพภูมิอากาศต้องสอดคล้องกับการเปิดเผยข้อมูลธรรมชาติโดยจะมีความชัดเจนขึ้นหลังการสัมมนา IFRS Sustainability Symposium เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2567 ที่ New York City

(สามารถศึกษาวาระการสัมมนาได้ที่ <https://qrco.de/bevWm0>)

สำหรับประเทศไทย คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้ผลักดันการรายงานภาคบังคับ One Report และภาคสมัครใจโดยมีคำแนะนำ Sustainability Report และอาจใช้แนวทาง IFRS S1 IFRS S2 นอกจากนี้ ยังมีกลุ่มบุคคลและหน่วยงานอื่นดูแลงาน ในขอบเขตความรับผิดชอบ เช่น สถาบันสิ่งแวดล้อมไทย Carbon Market Club เป็นต้น ซึ่งขณะนี้ยังไม่มีข้อกำหนดของหน่วยงานกำกับดูแลอย่างชัดเจนว่าให้ปฏิบัติอย่างไร

TNFD ไม่ใช่เรื่องใหม่ COP เคยนำมาพิจารณาแล้ว ยิ่งในช่วงเวลาที่โลกต้องการความร่วมมือร่วมใจเพื่อแก้ปัญหาธรรมชาติ ดังนั้น บริษัทจดทะเบียนขนาดใหญ่เริ่มพิจารณาวิธีการรายงานตามแนวทาง TNFD ขณะเดียวกันเศรษฐกิจที่ยังมีปัญหารุนแรง ทำให้บริษัทต่าง ๆ มีการระมัดระวังการใช้จ่ายในขณะที่ศึกษาแนวทางใหม่

บทความนี้มุ่งให้ผู้อ่านศึกษาแนวคิด TNFD ในประเด็นหลักการที่สำคัญ เพื่อเตรียมพร้อมสำหรับสถานการณ์การรายงานเรื่องนี้

คำสำคัญที่ต้องเข้าใจแต่ต้น TNFD ให้ความหมายของธรรมชาติ หมายถึง สิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิตทั้งหมดในโลก โดยให้ความสำคัญกับความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตรวมถึงคนและปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มสิ่งมีชีวิต กับสภาพแวดล้อม โครงสร้างหลักประกอบด้วย 4 อาณาจักร พื้นที่ดิน (Land) พื้นที่ทะเล (Ocean) น้ำ (Freshwater) บรรยากาศ (Atmosphere)

ระบบนิเวศ (Ecosystem) คือ กลุ่มซับซ้อนของชุมชนพืช สัตว์ และจุลชีวิต และสภาพแวดล้อมที่เป็นสิ่งไม่มีชีวิต ปฏิสัมพันธ์เป็นหน่วยที่ทำหน้าที่สัมพันธ์กัน (Functional unit)

ความหลากหลายทางชีวภาพ (Biodiversity) หมายถึง ความหลากหลายจำนวนมากของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายภายใน Species ระหว่าง Species และของระบบนิเวศ ความหลากหลายทางชีวภาพทำให้ผลิตภาพ (Productivity) และความยืดหยุ่น (Resilience) ของระบบนิเวศปลอดภัย

การให้บริการในระบบนิเวศ (Ecosystem service) เป็นกรณีธรรมชาติที่พึ่งพาตัวเอง (1) ป้องกันการหยุดชะงักในการดำเนินธุรกิจ เช่น ธรรมชาติที่ป้องกันน้ำท่วม การกัดเซาะดิน (2) การดึงทรัพยากรทางกายภาพมาใช้ (3) การช่วยกระบวนการผลิต เช่น การย่อยสลายของจุลินทรีย์ในดิน ทำให้ดินอุดม ผึ้งผสมเกสร กระจายพันธุ์ธรรมชาติ ใน TNFD ผึ้งเป็น Icon ของธรรมชาติ สิ่งมีชีวิตเล็ก ๆ ที่ช่วยธรรมชาติ (4) การบรรเทาผลกระทบโดยตรง ต้นไม้ลดฝุ่น

ในภาวะโลกเดือด TNFD เป็นเรื่องจำเป็นและเป็นประโยชน์ 5 เรื่อง คือ

- **1. TNFD** ทำให้ทราบว่ามีการควบคุมดูแลธรรมชาติหรือไม่ การรายงาน TNFD ช่วยรับมือการเปลี่ยนแปลงและเกิดความยืดหยุ่น (Resilience)
- **2. TNFD** อาจให้แนวทางค้นพบโอกาส ตลาด สินค้าที่มีประสิทธิภาพ ให้สอดคล้องกับธรรมชาติ
- **3. TNFD** มีผลทำให้การจัดการเงินได้รับความสะดวกขึ้น โดยเฉพาะในสภาพการทำธุรกิจและระเบียบของธนาคารกลางและธนาคารพาณิชย์

4. TNFD ที่ธุรกิจปฏิบัติจริง ไม่ใช่ฟอกเขียว (Green washing) สร้างชื่อเสียงและส่งผลกระทบต่อความร่วมมือและผลประกอบการ

5. TNFD เป็นการปฏิบัติตาม Compliance กฎระเบียบช่วยในการดำเนินธุรกิจ

ข้อมูล TNFD แสดงความสัมพันธ์กับการประเมินการทำธุรกิจ พิจารณาผลกระทบต่อการเงินของบริษัท และบริษัทกระทบการให้บริการของธรรมชาติในลักษณะ Double materiality ที่ใช้แนวทางทั้ง Inside out กับ Outside in แตกต่างจากแนวทาง IFRS S1 IFRS S2 ที่เน้นการเปิดเผยข้อมูลความยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อการเงิน

จุดมุ่งหมายของ TNFD คือ ความพยายามสร้างผลกระทบบวกและดูแลความพึงพิงธรรมชาติ TNFD ย้ายขอบเขตจาก TCFD โดยไม่ได้คำนึงถึงเพียงเฉพาะสภาพภูมิอากาศแต่จัดการตามโครงสร้างหลัก รวมถึงขยายแนวทางการทำ TCFD ออกไปเพิ่มเติมโดยการขยายหลักการทั้ง 4 เรื่องนั้นมีการเพิ่มเติมดังนี้

1. การกำกับดูแล (Governance TNFD) เพิ่มการรายงานนโยบายสิทธิมนุษยชน และกิจกรรมความผูกพัน

2. กลยุทธ์ (Strategy) นอกจากการพิจารณาโอกาสและความเสี่ยง TNFD ได้ให้ความสำคัญกับสถานที่ตั้งของธุรกิจ หากสถานที่ตั้งของธุรกิจอยู่ในเขตอนุรักษ์หรือเขตการดูแลพื้นที่ธรรมชาติสูญเสีย เป็นการดูแลโดยตรงโดยไม่สามารถดูแลพื้นที่อื่นทดแทนได้

3. การบริหารความเสี่ยง (Risk Management) ในส่วนนี้ TNFD จะเพิ่มการบริหารผลกระทบ (Impact Management) โดยพิจารณาธุรกิจต้นน้ำที่มาของวัตถุดิบ กับธุรกิจปลายน้ำ เช่น ธุรกิจจัดจำหน่าย ทั้งห่วงโซ่คุณค่า

4. Metrics and Target ขึ้นอยู่กับหลักการ 3 เรื่องข้างต้น ซึ่งจะต้องทำให้สอดคล้องกับโมเดลธุรกิจ

ข้อมูล TNFD ที่กล่าวมา ผู้อ่านทราบประเด็นของ TNFD ซึ่งจะเป็นก้าวต่อไปของการบำรุงรักษาธรรมชาติ แต่ข้อมูลเพิ่มเติมยังมีอีกมาก ในฉบับต่อไปจะสรุปกระบวนการสำคัญเรียกว่า LEAP เกิร์นธัญผู้อ่านให้ติดตาม TNFD ต่อไป ฉบับนี้ ขออนุญาตสวัสดิ์

เผยแพร่วันที่ 11 เมษายน 2567

